

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

WWW.KETAB.IR

فلسفه
الهی
ایات قرآنی

سید علی هاشمی



پرونده علوم و فرهنگ اسلامی

اعجاز هماهنگی آیات قرآن کریم

سیدعلی هاشمی

ناشر

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

تهیه

پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن

سروراستار

محمدباقر انصاری

ویراستار

مصطفی رضایی دبل

لیتوگرافی، چاپ و صحافی

چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

عنوان: ۴۶۸؛ مسلسل: ۷۵۴

نشانی

قم، خیابان معلم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، نشر پژوهشگاه

علوم و فرهنگ اسلامی

تلفن و دورنگار: ۰۲۵-۳۷۸۳۲۸۳۳

ص.پ: ۳۷۱۸۵/۳۶۸۸

کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۵۹۱

مراکز پخش

۱. قم، میدان شهدا، تلفن و دورنگار ۰۲۵-۳۷۸۳۲۸۳۴

۲. تهران، خیابان انقلاب، رویروی درب دانشگاه تهران، پاساژ

فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۱۲، تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۵۱۵۳۴

وبگاه: www.pub.isca.ac.ir

رایانامه: nashr@isca.ac.ir

فروشگاه مجازی نشر: www.shop.isca.ac.ir

فروشگاه نشر دیجیتال: www.pajooahaan.ir

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

سرشناسه:

هاشمی، سیدعلی، ۱۳۴۶-

عنوان و نام پدیدآور:

اعجاز هماهنگی آیات قرآن کریم/ سیدعلی هاشمی؛ تهیه پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن، پژوهشگاه علوم و فرهنگ

اسلامی

مشخصات نشر:

قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری:

ص ۵۲۸

شابک:

۵۰۰۰۰ ریال:

978-600-195-406-1

وضعیت فهرست نویسی:

فیا

یادداشت:

کتابنامه: ص. [۴۵۱] - ۴۶۲؛ همچنین به صورت زیر نویس

یادداشت:

نمایه

موضوع:

قرآن - اعجاز

موضوع:

قرآن - علوم قرآنی

شناسه افزوده:

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، پژوهشکده فرهنگ و

معارف قرآن

رده بندی کنگره:

۱۳۹۷ الف ۲/۸۶ BP

رده بندی دیویی:

۲۹۷/۱۵۸

شماره کتابشناسی ملی:

۵۲۵۷۱۰۹

۲۱ سخنی با خواننده

۲۳ مقدمه

بخش اول: مفاهیم و کلیات

۲۷ فصل اول: مفاهیم

۲۷ مقدمه

۲۹ ۱. معجزه

۲۹ معنای لغوی معجزه

۳۰ معنای اصطلاحی معجزه

۳۷ ۲. اعجاز هماهنگی

۳۷ ۳. تناقض

۳۷ ۴. تضاد

۳۸ ۵. تعارض

۴۰ فصل دوم: کلیات

۴۰ پیشینه موضوع تحقیق

۴۵ مطالبی پیرامون معجزه

۴۵ الف) رابطه معجزه با ادعای نبوت

۴۷	ب) تفاوت معجزه با سحر و جادو و کار مرتاضان
۴۹	د) اعجاز و قانون علیت
۵۰	اثبات اعجاز هماهنگی
۶۵	رابطه نسخ و تناقض ناپذیری
۶۹	رابطه اختلاف قرائات و تناقض ناپذیری
۷۱	مدعیان تناقض در قرآن
۷۲	منشأ ناسازگاری ظاهری میان برخی آیات قرآن
۷۳	۱. ویژگی‌های کلی حاکم بر قرآن
۷۴	۲. ویژگی‌های خاص قرآن
۷۷	۳. کاستی‌های علمی مخاطب
۷۸	۴. مقابله با اسلام
۷۹	راه‌های پاسخگویی به شبهات تناقض آیات

بخش دوم: آیات موهم تناقض در زمینه علوم قرآنی

۸۳	فصل اول: وحی
۸۳	مبحث اول: انواع وحی
۸۴	مبحث دوم: نام فرشته وحی
۸۵	فصل دوم: قرآن‌شناسی
۸۵	مبحث اول: نزول قرآن در شب قدر
۸۶	مبحث دوم: ویژگی‌ها و اوصاف قرآن
۸۶	۱. قرآن حقیقتی گسترده و دارای مراحل به هم پیوسته
۸۹	۲. قرآن کتابی تردیدناپذیر
۹۲	۳. قرآن هدایتگر متقیان

۹۴	اول: هدایت تکوینی و هدایت تشریعی
۹۴	دوم: هدایت ابتدایی و هدایت پاداشی
۹۹	۴. موقنان بهره‌مند از آیات قرآن
۱۰۰	مبحث سوم: وارثان قرآن
۱۰۳	فصل سوم: محکم و متشابه
۱۰۶	فصل چهارم: نسخ
۱۰۶	مبحث اول: کلمات الهی تغییر نیافتنی
۱۰۸	مبحث دوم: نسخ حکم مقاومت یک نفر مسلمان در برابر بیست نفر کافر هنگام جنگ
۱۱۰	فصل پنجم: نکات ادبی
۱۱۰	مبحث اول: عدم تطبیق ضمیر با مرجع آن
۱۱۴	مبحث دوم: الف و لام عهد
۱۱۵	مبحث سوم: اسم مفرد، افعال جمع
۱۱۶	مبحث چهارم: عدم تطبیق ضمیر با خطاب
۱۱۷	مبحث پنجم: ذوالحال مفرد، حال جمع
۱۱۸	مبحث ششم: اضافه موصوف به صفت
۱۱۹	مبحث هفتم: «لا»ی زائده
۱۱۹	مبحث هشتم: تفاوت قاسط و مقسط
۱۱۹	مبحث نهم: سوگند به شهر مکه
۱۲۰	مبحث دهم: تفاوت اعراب وصف

بخش سوم: آیات موهم تناقض در زمینه معارف قرآنی

۱۲۵	فصل اول: اصول اعتقادی
۱۲۵	مبحث اول: مبدأشناسی

- گفتار اول: توحید در استعانت ۱۲۵
- گفتار دوم: جبر و اختیار ۱۲۹
- الف) ایمان نیاوردن کافران، جبر یا اختیار ۱۲۹
- ب) سیئه از جانب خدا یا انسان ۱۳۳
- ج) الهام فجور و تقوا بر قلب آدمی ۱۳۵
- د) ثبت اعمال آدمی در لوح محفوظ ۱۳۵
- گفتار سوم: خدا تنها ولی و نصیر ۱۳۷
- گفتار چهارم: خدا تنها مولای مؤمنان یا مولای مؤمنان و کافران ۱۳۸
- گفتار پنجم: خدا خالق همه چیز ۱۳۹
- گفتار ششم: گسترده علم خداوند ۱۴۲
- گفتار هفتم: تمام عزت از آن خدا ۱۴۷
- گفتار هشتم: خداوند تنها روزی دهنده ۱۴۷
- گفتار نهم: تنزه خدای متعالی از فرزندداشتن ۱۴۹
- گفتار دهم: تنزه خدای متعالی از دیده شدن با چشم ۱۵۰
- گفتار یازدهم: عدم نسیان در خدای متعالی ۱۵۳
- گفتار دوازدهم: معیت خدای متعالی با متقیان ۱۵۵
- گفتار سیزدهم: زمان تقدیر امور ۱۵۷
- گفتار چهاردهم: عرش الهی ۱۵۸
- گفتار پانزدهم: قلمرو هدایتگری خدا ۱۶۰
- گفتار شانزدهم: همه مخلوقات فرمانبردار خدای متعالی ۱۶۲
- گفتار هفدهم: فطرت الهی در انسان ۱۶۴
- گفتار هجدهم: هدف از آفرینش انسان و جن ۱۶۶
- مبحث دوم: راهنماشناسی ۱۷۲

۱۷۲	گفتار اول: نبوت عامه
۱۷۲	الف) گستره علم پیامبران و گواهی آنان در قیامت
۱۷۸	ب) تکثرگرایی دینی؛ نجات در گرو ایمان و عمل صالح
۱۷۹	ج) پیامبران و نصرت الهی
۱۸۱	د) عدم اکراه در دین
۱۸۴	هـ) رابطه شریعت اسلام با شرایع پیشین
۱۸۶	و) انگیزه ایمان‌نیاوردن برخی انسان‌ها
۱۸۹	ز) وجود هادی و منذر در هر قوم
۱۹۱	ح) تکذیب یک رسول الهی، تکذیب همه رسولان
۱۹۲	ط) فرق‌نگذاشتن میان رسولان الهی
۱۹۴	گفتار دوم: نبوت خاصه
۱۹۴	الف) پیامبران پیشین
۱۹۴	۱. آدم علیه السلام
۱۹۴	مراحل آفرینش حضرت آدم علیه السلام
۱۹۵	آغاز آفرینش انسان از خاک
۱۹۷	ابعاد وجودی انسان
۲۰۱	حضرت آدم علیه السلام در بهشت
۲۰۱	آدم علیه السلام و فراموشی عهد
۲۰۲	هبوط آدم علیه السلام و حوا
۲۰۴	ابلیس از جنیان یا فرشتگان
۲۰۴	انگیزه ابلیس از سجده نکردن بر آدم علیه السلام
۲۰۶	گستره تسلط شیطان بر انسان
۲۰۹	زینت‌دادن اعمال به وسیله شیطان

- ۲۱۲ ۲. نوح عليه السلام
- ۲۱۲ پسر نوح
- ۲۱۴ هلاکت فرزند نوح در طوفان
- ۲۱۵ نوح و علم غیب
- ۲۱۵ ۳. هود عليه السلام
- ۲۱۵ نوع عذاب قوم عاد
- ۲۱۶ مدت زمان نابودی قوم عاد
- ۲۱۷ ۴. ابراهیم عليه السلام
- ۲۱۷ ابراهیم عليه السلام قهرمان توحید
- ۲۱۹ ایمان پدر حضرت ابراهیم
- ۲۲۳ مکه سرزمینی امن
- ۲۲۴ ابراهیم عليه السلام و پاسخ سلام فرشتگان
- ۲۲۵ نبوت و کتاب در ذریه نوح و ابراهیم
- ۲۲۵ ۵. لوط
- ۲۲۵ قوم لوط، مسرف و جاهل
- ۲۲۶ ۶. یوسف
- ۲۲۶ دزدی جام پادشاه
- ۲۲۷ ۷. صالح عليه السلام
- ۲۲۷ نوع عذاب قوم صالح (ثمود)
- ۲۲۸ پی‌کنندگان ناقه صالح
- ۲۲۹ ۸. یونس عليه السلام
- ۲۲۹ نجات یونس از شکم ماهی
- ۲۳۰ ۹. شعیب عليه السلام

عذاب قوم شعیب	۲۳۰
۱۰. موسی علیه السلام	۲۳۱
تبدیل عصای موسی علیه السلام به مار یا اژدها	۲۳۱
ترس موسی علیه السلام از عصای تبدیل شده به اژدها	۲۳۳
گشودن گره از زبان موسی	۲۳۴
فرعون و ادعای الوهیت	۲۳۶
رسالت موسی و هارون واحد یا در عرض یکدیگر	۲۳۶
مشاوره فرعون با بزرگان قومش درباره موسی علیه السلام	۲۳۸
ایمان ساحران به موسی علیه السلام	۲۳۹
کشتن پسران بنی اسرائیل به دستور فرعون	۲۴۰
همراهی هارون با موسی علیه السلام	۲۴۲
توبه فرعون هنگام مرگ	۲۴۲
تنزه هارون علیه السلام از گوساله پرستی بنی اسرائیل	۲۴۳
موسی علیه السلام در میقات	۲۴۴
حضرت موسی علیه السلام دست پروده خدا	۲۴۴
موسی و خضر علیه السلام	۲۴۵
ویژگی های بنی اسرائیل	۲۴۶
برتری بر جهانیان	۲۴۶
نزول من و سلوی	۲۴۷
قرارگرفتن کوه بر فراز آنان	۲۴۸
۱۱. سلیمان علیه السلام	۲۴۹
تعداد فرستادگان ملکه سبا	۲۴۹
۱۲. زکریا علیه السلام	۲۵۰

- ۲۵۰ زکریا علیه السلام و فرزنددار شدن در پیری
- ۲۵۱ ۱۳. عیسی علیه السلام
- ۲۵۱ شباهت عیسی و آدم علیه السلام
- ۲۵۲ خروج عیسی علیه السلام
- ۲۵۵ حواریون و درخواست نزول مائده آسمانی
- ۲۵۸ شرک یهودیان و مسیحیان
- ۲۵۹ ۱۴. گفتگوی مریم علیه السلام با فرشتگان
- ۲۶۰ ۱۵. داستان اصحاب کهف
- ۲۶۰ مقدار خواب اصحاب کهف
- ۲۶۰ (ب) پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۶۰ ۱. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم پیش از بعثت
- ۲۶۳ ۲. عصمت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۶۶ ۳. ابلاغ پیام‌های الهی از وظایف رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۶۸ ۴. عدم فراموشی وحی از سوی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۶۹ ۵. گستره انذار پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۷۰ ۶. عمومیت تذکر رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۷۱ ۷. گستره تذکیر به قرآن
- ۲۷۲ ۸. جهان‌شمولی اسلام
- ۲۷۵ ۹. اقتدای پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم به پیامبران پیشین
- ۲۷۹ ۱۰. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم رحمت برای همگان
- ۲۷۹ ۱۱. اطاعت از رسول صلی الله علیه و آله و سلم
- ۲۸۱ ۱۲. گستره اختیار پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در امور حکومتی
- ۲۸۳ ۱۳. قلمرو اجتهاد رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

۲۸۶	۱۴. واکنش کافران در برابر پیام الهی و انداز پیامبر اکرم ﷺ
۲۸۸	۱۵. ازدواج‌های پیامبر اکرم ﷺ
۲۹۱	۱۶. اجر رسالت
۲۹۳	۱۷. اخلاق نبوی
۲۹۵	۱۸. مهلت دادن به کافران از سوی پیامبر اکرم ﷺ
۲۹۶	۱۹. مخالفان پیامبر اکرم ﷺ
۲۹۶	منافقان
۲۹۶	ویژگی‌های منافقان؛ کری، کوری و گنگی
۲۹۷	اهل کتاب
۲۹۷	ایمان اهل کتاب
۲۹۹	ایمان اهل کتاب به پیامبر اسلام ﷺ
۳۰۱	۲۰. نجات اوس و خزرج در پرتو اسلام
۳۰۲	۲۱. جنگ بدر
۳۰۲	عزت و ذلت مؤمنان
۳۰۴	تعداد فرشتگان امدادگر در جنگ بدر
۳۰۶	مبحث سوم: مقصدشناسی
۳۰۶	گفتار اول: ایمان به معاد با ظن یا یقین
۳۱۰	گفتار دوم: کفار و عدم درک امور اخروی
۳۱۱	گفتار سوم: نامعلوم بودن زمان قیامت
۳۱۲	گفتار چهارم: مقدار روز قیامت
۳۱۳	گفتار پنجم: قابض الارواح، خدا یا فرشتگان
۳۱۵	گفتار ششم: برزخ
۳۱۵	۱. حیات شهیدان

- ۳۱۶..... ۲. مقدار درنگ در برزخ
- ۳۱۷..... گفتار هفتم: حبط عمل و عوامل آن
- ۳۱۹..... گفتار هشتم: محاسبه خطورات نفس در قیامت
- ۳۲۱..... گفتار نهم: توبه
- ۳۲۱..... ۱. قلمرو پذیرش توبه
- ۳۲۲..... ۲. قتل عمدی و توبه
- ۳۲۴..... ۳. توبه تهمت زندگان به زنان پاکدامن
- ۳۲۵..... گفتار دهم: شفاعت
- ۳۲۶..... گفتار یازدهم: شرک و غفران الهی
- ۳۲۷..... گفتار دوازدهم: بخشیده شدن شرک بدون توبه
- ۳۲۸..... گفتار سیزدهم: استغفار فرشتگان برای مؤمنان
- ۳۲۹..... گفتار چهاردهم: حشر
- ۳۳۰..... گفتار پانزدهم: قیامت ظرف ظهور ملکات
- ۳۳۲..... گفتار شانزدهم: کوری در قیامت
- ۳۳۳..... گفتار هفدهم: نامه اعمال
- ۳۳۶..... گفتار هجدهم: پاداش مؤمنان راستین از مسیحیان
- ۳۳۷..... گفتار نوزدهم: حضور در پیشگاه الهی بی درنگ پس از مرگ یا هنگام رستاخیز
- ۳۳۹..... گفتار بیستم: عذاب الهی همیشگی یا موقت
- ۳۴۱..... گفتار بیست و یکم: سؤال در قیامت
- ۳۴۳..... گفتار بیست و دوم: پاداش کارهای خوب کافران در دنیا
- ۳۴۵..... گفتار بیست و سوم: کیفر گمراهان گمراه کننده
- ۳۴۷..... گفتار بیست و چهارم: چگونگی حشر گمراهان کافر
- ۳۴۸..... گفتار بیست و پنجم: حسابرسی در قیامت

۳۵۱	گفتار بیست و ششم: انساب و از یکدیگر سؤال کردن در قیامت
۳۵۳	گفتار بیست و هفتم: دوستی در قیامت
۳۵۳	گفتار بیست و هشتم: حرکت کوه‌ها در آستانه قیامت
۳۵۵	گفتار بیست و نهم: قلمرو کیفر گناه
۳۵۵	گفتار سی‌ام: ناامید نشدن از رحمت و غفران الهی
۳۵۷	گفتار سی و یکم: سخن گفتن خداوند با کافران در قیامت
۳۵۸	گفتار سی و دوم: گستره پاداش و کیفر در آخرت
۳۵۹	گفتار سی و سوم: چگونگی پاداش و کیفر در قیامت
۳۶۱	گفتار سی و چهارم: عدم مؤاخذه پیش از نزول حکم
۳۶۳	گفتار سی و پنجم: اسباب دفع عذاب
۳۶۵	گفتار سی و ششم: بهشت
۳۶۵	۱. بهشت جایگاه تارکان گناهان کبیره
۳۶۶	۲. لباس بهشتیان
۳۶۶	۳. پاداش اخروی جن
۳۶۷	۴. غرفه‌های بهشت
۳۶۸	۵. تعداد بهشت در قیامت
۳۶۹	گفتار سی و هفتم: جهنم
۳۶۹	۱. نطق اهل جهنم
۳۷۰	۲. خلود در جهنم
۳۷۱	۳. طعام جهنمیان
۳۷۱	۴. وضعیت اهل آتش
۳۷۲	۵. ورود مؤمنان به جهنم
۳۷۴	۶. مبتلایان به اشد عذاب

۳۷۵	۷. مشرکان و معبودهایشان در جهنم
۳۷۶	گفتار سی و هشتم: رجعت
۳۷۸	فصل دوم: موضوعات اخلاقی
۳۷۸	مبحث اول: تقوا
۳۷۸	قلمرو تقوا
۳۸۰	مبحث دوم: غم و اندوه ممدوح و مذموم
۳۸۱	مبحث سوم: رابطه فسق و نابودی قریه‌ها
۳۸۲	مبحث چهارم: آثار یاد خدا
۳۸۴	مبحث پنجم: کوردلی
۳۸۴	مبحث ششم: دوستی با کافران
۳۸۵	مبحث هفتم: جدال احسن
۳۸۶	مبحث هشتم: معاشرت نیکو
۳۸۸	مبحث نهم: برتری جویی
۳۸۸	مبحث دهم: نیکی به پدر و مادر کافر
۳۸۹	مبحث یازدهم: ستمکارترین انسان‌ها
۳۹۲	فصل سوم: آیات الاحکام
۳۹۲	مبحث اول: فلسفه احکام
۳۹۲	قاعده لاحرج
۳۹۳	مبحث دوم: روزه
۳۹۳	حکم روزه شخص مطبق
۳۹۴	مبحث سوم: جهاد
۳۹۴	گفتار اول: شرط نبرد با کافران
۳۹۶	گفتار دوم: کوچ برای جهاد

۳۹۷	گفتار سوم: جهاد با مشرکان
۳۹۸	گفتار چهارم: گستره زمان جهاد
۳۹۹	گفتار پنجم: برتری مجاهدین بر قاعدین
۴۰۰	گفتار ششم: نهی از ایذاء کفار و دستور جنگ با آنان
۴۰۱	گفتار هفتم: رهاکردن کافرانی که دین خویش را به بازیچه گرفته‌اند
۴۰۲	گفتار هشتم: صلح با کافران
۴۰۳	گفتار نهم: انفال
۴۰۴	مبحث چهارم: قضا
۴۰۴	وظیفه قضات اسلامی هنگام مراجعه اهل کتاب به آنان
۴۰۵	مبحث پنجم: امر به معروف و نهی از منکر
۴۰۵	گفتار اول: عدم تنافی فرمان مراقبت از خود با امر به معروف و نهی از منکر
۴۰۸	گفتار دوم: حکم شرکت در جمع استهزاکنندگان آیات الهی
۴۱۰	مبحث ششم: خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها
۴۱۰	گفتار اول: حکم ذبایح اهل کتاب
۴۱۱	گفتار دوم: شرب خمر
۴۱۱	الف) رجسیت شراب
۴۱۳	ب) حرمت انواع شراب
۴۱۵	گفتار سوم: حرمت شرب خون
۴۱۶	گفتار چهارم: ده مورد از محرمات الهی
۴۱۷	گفتار پنجم: تصرف در مال یتیم
۴۱۸	مبحث هفتم: نکاح
۴۱۸	گفتار اول: حکم نکاح با زنان کافر
۴۲۰	گفتار دوم: حکم ازدواج مؤمن با زناکار و مشرک

- ۴۲۳ گفتار سوم: رعایت عدالت در چندهمسری
- ۴۲۴ گفتار چهارم: حکم جمع میان دو خواهر در عقد ازدواج
- ۴۲۵ گفتار پنجم: پاکان برای پاکان و پلیدان برای پلیدان
- ۴۲۶ مبحث هشتم طلاق
- ۴۲۶ عده طلاق
- ۴۲۸ مبحث نهم: شهادت
- ۴۲۸ شرط عدالت در شاهد و شهادت کافر در سفر
- ۴۳۰ مبحث دهم: ارث
- ۴۳۰ گفتار اول: ولایت مؤمنان بر یکدیگر
- ۴۳۱ گفتار دوم: ارث زن پس از مرگ شوهر
- ۴۳۲ گفتار سوم: عول و کلاله
- ۴۳۴ گفتار چهارم: ارث هم‌پیمان
- ۴۳۵ مبحث یازدهم: حدود
- ۴۳۵ گفتار اول: مقدار مجازات زن زناکار
- ۴۳۶ گفتار دوم: مقدار مجازات کنیز زناکار
- ۴۳۷ مبحث دوازدهم: قصاص
- ۴۳۷ گفتار اول: وجوب قصاص
- ۴۳۸ گفتار دوم: برتری عفو بر انتقام
- ۴۳۹ گفتار سوم: مقدار کیفر کار بد
- ۴۴۱ مبحث سیزدهم: تقیه
- ۴۴۲ فصل چهارم: قرآن و علم روز
- ۴۴۲ مبحث اول: آفرینش آسمان و زمین
- ۴۴۵ مبحث دوم: مدت زمان آفرینش آسمان‌ها و زمین

۴۴۷	مبحث سوم: شیوه ایجاد زمین و آسمان
۴۴۹	مبحث چهارم: تعداد مشرق و مغرب
۴۵۱	کتابنامه
۴۶۳	نمایه
۴۶۳	آیات
۵۰۸	روایات
۵۱۰	موضوعی
۵۲۴	اعلام
۵۲۷	اماکن
۵۲۷	کتاب‌ها

سخنی با خواننده

نخستین گام در شناخت قرآن کریم، اثبات وحیانی و الهی بودن آن است. چنانچه در این جهت خدشه شود، اعتمادی به قرآن کریم برای رسیدن به سعادت و نجات با عمل به آموزه‌های آن باقی نمی‌ماند. از آغاز نبوت حضرت محمد ﷺ و نزول قرآن تاکنون، برخی مخالفان اسلام برای نفی وحیانی بودن قرآن کریم و در نتیجه نفی نبوت آن حضرت تلاش‌هایی کرده‌اند. یکی از زمینه‌هایی که از تلاش آنان به دور نمانده، بررسی محتوایی آیات قرآن و پیدا کردن آیاتی است که به ظاهر با یکدیگر هماهنگ نیستند. این عدم هماهنگی ظاهری را مستمسکی قرار داده‌اند تا الهی بودن قرآن و دین اسلام را زیر سؤال ببرند، با استدلال به این سخن حق که خداوند هیچ‌گاه سخن متناقض و متضاد نمی‌گوید. دانشمندان اسلامی این شبهه مخالفان اسلام را با عنوان «آیات موهم تناقض» پاسخ داده‌اند. با توجه به گسترش دامنه اینترنت و شبکه‌های مجازی و فعالیت مخالفان اسلام در این فضا، امروزه این شبهه در فضای مجازی نیز مطرح شده و به صورت گسترده به مخاطبان القا می‌شود؛ از این رو لازم است، ضمن اثبات اعجاز هماهنگی قرآن کریم که خود قرآن در آیه ۸۲ سوره نساء^۱ به آن اشاره

۱. أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا.

دارد، آیاتی که به ظاهر ناهماهنگ می‌نماید، بررسی و شبهه ناهماهنگی مطرح شده درباره آنها پاسخ داده شود.

این کتاب دارای سه بخش است؛ در بخش نخست ضمن توضیح مفاهیم اساسی، اعجاز هماهنگی قرآن اثبات شده است. بخش دوم پیرامون آیات موهم تناقض در زمینه مسائل علوم قرآنی می‌باشد. در این بخش آیات به ظاهر ناهماهنگ در پنج فصل دسته‌بندی شده است: وحی، قرآن‌شناسی، محکم و متشابه، نسخ و نکات ادبی. بخش سوم درباره آیات موهم تناقض در زمینه معارف قرآن می‌باشد. در این بخش آیات به ظاهر ناهماهنگ در چهار فصل دسته‌بندی شده است: اصول اعتقادی، موضوعات اخلاقی، آیات الاحکام و قرآن و علم روز. در فصل‌های بخش دوم و سوم، آیات به صورت موضوعی تنظیم گردیده و در هر مورد به صورت مستدل هماهنگی آیات با یکدیگر اثبات شده است.

لازم می‌دانم از کسانی که در شکل‌گیری این اثر نقش داشته‌اند، حجت‌الاسلام و المسلمین علی محمد یزدی ناظر پروژه، حجت‌الاسلام و المسلمین سیدعلی اکبر حسینی و فاضل گرامی جناب سیدعلی سادات فخرارزیابان این پروژه، حجت‌الاسلام و المسلمین محمدعلی محمدی مدیر محترم گروه علوم قرآنی پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن، مؤلف محترم و فاضل گرامی آقای سیدعلی هاشمی، نیز نشر پژوهشگاه که آماده‌سازی فنی و فرایندی و چاپ و نشر اثر حاضر را برعهده داشته و دارد، سپاسگزاری و قدردانی نمایم.

محمدصادق یوسفی مقدم

رئیس پژوهشکده فرهنگ و معارف قرآن

مقدمه

قرآن کریم کتاب هدایت و دستورالعمل زندگی برای رسیدن به سعادت دنیا و آخرت و معجزه رسول خاتم صلی الله علیه و آله می باشد؛ از این رو سند زنده و جاودان و دلیل نبوت و رسالت آن حضرت است؛ بلکه نبوت آن حضرت مبتنی بر این معجزه است؛ هرچند این معجزه با دیگر معجزات فراوان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله تأیید می گردد.

دانشمندان اسلامی در معجزه بودن قرآن کریم، اتفاق نظر دارند؛ ولی برای ابعاد اعجاز آن، وجوه گوناگونی را برشمرده اند. یکی از این وجوه اعجاز هماهنگی است؛ یعنی اینکه هیچ گونه ناسازگاری و ناهماهنگی (تناقض و اختلاف) در محتوای آیات و جملات آن نیست؛ نه اختلاف از جهت حق و باطل بودن یعنی برخی مطالب آن حق باشد و برخی باطل و نه اختلاف در اخباری که بازگو کرده و نه اختلاف از جهت فصاحت و بلاغت یعنی برخی آیات بلیغ باشد و در برخی دیگر اصلاً بلاغتی وجود نداشته باشد. خدای متعالی به صراحت، نداشتن هرگونه کجی، انحراف و اختلاف را از ویژگی های قرآن برشمرده است.^۱ در روایات نیز به این وجه از اعجاز قرآن کریم اشاره شده است.^۲

۱. أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَ لَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا (نساء: ۸۲). قُرْءَانَا غَرِيْبًا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ (زمر: ۲۸). اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا (كهف: ۱).

۲. رک: نهج البلاغه؛ خطبه ۱۸.

یکی از ابعادی که برخی مخالفان اسلام درباره قرآن کریم خدشه کرده‌اند، وجود آیات به ظاهر ناهماهنگ در قرآن کریم است. این شبهه امروزه در اینترنت و فضای مجازی نیز گسترش یافته است. برای پاسخ به این شبهات لازم بود، ابتدا اصل اعجاز هماهنگی قرآن به صورت کلی اثبات گردد و پس از آن، به شبهات مطرح شده درباره آیات به ظاهر ناهماهنگ پاسخ داده شود؛ لذا این اثر از سه بخش تشکیل شده است: در بخش نخست پس از بیان مفاهیم کلی مرتبط با اعجاز هماهنگی قرآن از قبیل معجزه، اعجاز هماهنگی، تناقض، تضاد و تعارض، ادله اثبات اعجاز هماهنگی بیان می‌شود. در بخش دوم آیات به ظاهر ناهماهنگ مربوط به علوم قرآنی به صورت موضوعی در پنج فصل بررسی و پاسخ داده می‌شود. در بخش سوم آیات به ظاهر ناهماهنگ مربوط به معارف قرآن در چهار فصل بررسی و پاسخ داده می‌شود. در هر فصل نیز آیات به صورت موضوعی سامان یافته است.

کتاب‌هایی که درباره «آیات موهم اختلاف و تناقض» نوشته شده است، به صورت موضوعی نیست و همه آیات را مطرح نکرده‌اند. مفسران قرآن کریم نیز در بیان تفاسیر آیات، مطالبی را در توضیح آیات بیان کرده‌اند که در صورت توجه به مطالب آنان، روشن می‌شود که پاسخی به ادعای ناهماهنگی آیات است؛ گرچه ممکن است به وجود تنافی آیات اشاره نکرده باشند؛ از این رو جای اثری که ضمن اثبات اعجاز هماهنگی آیات قرآن کریم، همه آیات را به صورت موضوعی گردآوری کند و پاسخی روشن به آنها بدهد، خالی بود.

امید است این نوشتار که گامی در راه زودن شبهات پیرامون قرآن است، برای خوانندگان مفید باشد و مقبول درگاه حق قرار گیرد.